Dziennik Urzędowy
Unii Europejskiej

PL
Seria C

C/2025/652

10.2.2025

ZALECENIE RADY

z dnia 21 stycznia 2025 r.

w sprawie zatwierdzenia krajowego średniookresowego planu budżetowo-strukturalnego Łotwy

(C/2025/652)

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 121,

uwzględniając rozporządzenie (UE) 2024/1263, w szczególności jego art. 17,

uwzględniając zalecenie Komisji,

a także mając na uwadze, co następuje:

KWESTIE OGÓLNE

(1) W dniu 30 kwietnia 2024 r. weszły w życie zreformowane unijne ramy zarządzania gospodarczego. Podstawowymi elementami tych ram są: rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1263 w sprawie skutecznej koordynacji polityk gospodarczych i w sprawie wielostronnego nadzoru budżetowego ([1]), wraz ze zmienionym rozporządzeniem (WE) nr 1467/97 w sprawie procedury nadmiernego deficytu ([2]), oraz zmieniona dyrektywa Rady 2011/85/UE w sprawie ram budżetowych państw członkowskich ([3]). Celem tych ram jest wspieranie zdrowych i stabilnych finansów publicznych oraz zrównoważonego i inkluzywnego wzrostu i odporności poprzez reformy i inwestycje, a także zapobieganie nadmiernym deficytom sektorów instytucji rządowych i samorządowych. Ramy wspierają także poczucie odpowiedzialności na szczeblu krajowym i w większym stopniu koncentrują się na perspektywie średniookresowej, a jednocześnie służą bardziej skutecznemu i spójnemu egzekwowaniu reguł.

(2) W centrum nowych ram zarządzania gospodarczego znajdują się krajowe średniookresowe plany budżetowo-strukturalne, przedkładane przez państwa członkowskie Radzie i Komisji. Plany mają przyczynić się do osiągnięcia dwóch celów, a są nimi: (i) zapewnienie, aby m.in. na koniec okresu dostosowawczego dług sektora instytucji rządowych i samorządowych wykazywał prawdopodobną tendencję spadkową lub utrzymywał się na ostrożnym poziomie, oraz aby deficyt budżetowy został w średnim okresie sprowadzony do poziomu poniżej wartości odniesienia wynoszącej 3 % PKB i utrzymywał się poniżej tej wartości, oraz (ii) zapewnienie realizacji reform i inwestycji odpowiadających na główne wyzwania wymienione w ramach europejskiego semestru i służących realizacji wspólnych priorytetów UE. W tym celu w każdym planie należy przedstawić średnioterminowe zobowiązanie do realizacji ścieżki wydatków netto ([4]), co wiąże się ze skutecznym ustanowieniem ograniczenia budżetowego w okresie objętym planem, tzn. czterech lub pięciu lat (w zależności od zwykłej długości kadencji parlamentarnej w państwie członkowskim). Co więcej, w planie należy wyjaśnić, w jaki sposób państwo członkowskie zapewni realizację reform i inwestycji odpowiadających na główne wyzwania wymienione w ramach europejskiego semestru, w szczególności w zaleceniach dla poszczególnych krajów (w tym związanych z procedurą dotyczącą zakłóceń równowagi makroekonomicznej, w stosownych przypadkach) oraz w jaki sposób państwo członkowskie zrealizuje wspólne priorytety Unii. Okres dostosowania fiskalnego obejmuje okres czterech lat, który może zostać przedłużony o maksymalnie trzy lata, jeżeli państwo członkowskie zobowiąże się do wdrożenia pakietu odpowiednich reform i inwestycji spełniającego kryteria określone w rozporządzeniu (UE) 2024/1263.

(3) Po tym, jak plan zostanie przedłożony, Komisja ma ocenić, czy spełnia on wymogi określone w rozporządzeniu (UE) 2024/1263.

(4) Na zalecenie Komisji Rada ma następnie przyjąć zalecenie wyznaczające ścieżkę wydatków netto danego państwa członkowskiego oraz, w stosownych przypadkach, zatwierdzić zobowiązania dotyczące pakietu reform i inwestycji, które stanowią podstawę przedłużenia okresu dostosowania fiskalnego.

([1]) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1263 z dnia 29 kwietnia 2024 r. w sprawie skutecznej koordynacji polityk gospodarczych i w sprawie wielostronnego nadzoru budżetowego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1466/97 (Dz.U. L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj).

([2]) Rozporządzenie Rady (UE) 2024/1264 z dnia 29 kwietnia 2024 r. zmieniające rozporządzenie (WE) nr 1467/97 w sprawie przyspieszenia i wyjaśnienia procedury nadmiernego deficytu (Dz.U. L, 2024/1264, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1264/oj).

([3]) Dyrektywa Rady (UE) 2024/1265 z dnia 29 kwietnia 2024 r. zmieniająca dyrektywę 2011/85/UE w sprawie wymogów dla ram budżetowych państw członkowskich (Dz.U. L, 2024/1265, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1265/oj).

([4]) Wydatki netto w rozumieniu definicji zawartej w art. 2 rozporządzenia (UE) 2024/1263, tzn. wydatki publiczne po skorygowaniu o (i) wydatki z tytułu odsetek, (ii) działania dyskrecjonalne po stronie dochodów, (iii) wydatki na programy unijne w pełni kompensowane dochodami z funduszy unijnych, (iv) krajowe wydatki na współfinansowanie programów finansowanych przez Unię, (v) cykliczne elementy wydatków na zasiłki dla bezrobotnych oraz (vi) działania jednorazowe i inne działania tymczasowe.

KWESTIE DOTYCZĄCE KRAJOWEGO ŚREDNIOOKRESOWEGO PLANU BUDŻETOWO-STRUKTURALNEGO ŁOTWY

(5) Dnia 15 października 2024 r. Łotwa przedłożyła Radzie i Komisji swój krajowy średniookresowy plan budżetowo-strukturalny. Przedłożenie planu nastąpiło po przedłużeniu terminu określonego w art. 36 rozporządzenia (UE) 2024/1263, zgodnie z ustaleniami z Komisją z uwzględnieniem przedstawionego przez Łotwę uzasadnienia.

Proces poprzedzający przedłożenie planu

(6) Przed przedłożeniem planu Łotwa zwróciła się o informacje techniczne ([5]), które Komisja przedstawiła dnia 21 czerwca 2024 r. i opublikowała w dniu 15 października 2024 r ([6]). Informacje techniczne wskazują strukturalny wynik pierwotny w 2028 r., który jest niezbędny, aby w średnim okresie deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych utrzymywał się poniżej 3 % PKB, a dług sektora instytucji rządowych i samorządowych pozostawał poniżej 60 % PKB, nawet przy braku dalszych działań budżetowych po 4-letnim okresie dostosowawczym. Średni okres definiuje się jako okres dziesięciu lat po zakończeniu okresu dostosowawczego. Informacje techniczne przygotowano i przekazano państwom członkowskim zgodnie z dwoma scenariuszami: scenariuszem przewidującym spójność z mechanizmem zapewnienia odporności deficytu ([7]), zgodnie z art. 9 ust. 3 rozporządzenia (UE) 2024/126, oraz scenariuszem nieprzewidującym takiego mechanizmu.

W informacjach technicznych dotyczących Łotwy wskazano, że w celu zapewnienia zgodności z obowiązującymi regułami fiskalnymi w 4-letnim okresie dostosowawczym oraz w oparciu o założenia Komisji leżące u podstaw uprzednich zaleceń przekazanych w czerwcu 2024 r., strukturalny wynik pierwotny powinien wynosić co najmniej - 1,3 % PKB na koniec okresu dostosowawczego (2028 r.; scenariusz przewidujący mechanizm zapewnienia odporności deficytu), zgodnie z poniższą tabelą. W celach informacyjnych: po uwzględnieniu również mechanizmu zapewnienia odporności deficytu strukturalny wynik pierwotny powinien wynieść na koniec okresu dostosowawczego (2028 r.) co najmniej - 0,1 % PKB. Mechanizm zapewnienia odporności deficytu nie jest jednak wymogiem w odniesieniu do Łotwy, która kwalifikuje się do otrzymania informacji technicznych.

Tabela 1: Informacje techniczne udostępnione Łotwie przez Komisję

Ostatni rok okresu dostosowawczego 2028 r.	2028
Minimalna wartość strukturalnego wyniku pierwotnego (% PKB), scenariusz nieprzewidujący mechanizmu zapewnienia odporności deficytu	- 1,3
Wyłącznie w celach informacyjnych: Minimalna wartość strukturalnego wyniku pierwotnego (% PKB), scenariusz przewidujący mechanizm zapewnienia odporności deficytu	- 0,1

Źródło: obliczenia Komisji.

(7) Zgodnie z art. 12 rozporządzenia (UE) 2024/1263 Łotwa i Komisja prowadziły dialog techniczny we wrześniu 2024 r. Dialog koncentrował się na ścieżce wydatków netto przewidzianej przez Łotwę i jej podstawowych założeniach (dotyczących w szczególności produktu potencjalnego i stóp procentowych), a także na planowanej realizacji reform i inwestycji odpowiadających na główne wyzwania wymienione w ramach europejskiego semestru oraz związanych ze wspólnymi priorytetami Unii w zakresie sprawiedliwej zielonej i cyfrowej transformacji, odporności społecznej i gospodarczej, bezpieczeństwa energetycznego i budowania zdolności obronnych.

(8) Według informacji podanych przez Łotwę w jej planie państwo to zgłosiło, że we wrześniu 2024 r. zaangażowało się w proces konsultacji z partnerami społecznymi i innymi odpowiednimi zainteresowanymi podmiotami, w tym Stowarzyszeniem Organizacji Pracodawców, Konfederacją Wolnych Związków Zawodowych i Stowarzyszeniem Rządów Lokalnych i Regionalnych, zgodnie z art. 11 ust. 3 i art. 36 ust. 1 lit. c) rozporządzenia (UE) 2024/1263. Zgodnie z informacjami przekazanymi przez Łotwę w jej planie posiedzenie poświęcono temu, w jaki sposób Łotwa zamierza zrealizować zalecenia krajowe i wspólne priorytety UE, ze szczególnym uwzględnieniem polityki podatkowej, kształcenia i opieki zdrowotnej.

([5]) Uprzednie zalecenia przekazywane państwom członkowskim oraz Komitetowi Ekonomiczno-Finansowemu obejmują informacje techniczne i) nieprzewidujące przedłużenia okresu dostosowawczego i przewidujące takie przedłużenie (tj. obejmujące okres odpowiednio 4 i 7 lat) oraz ii) przewidujące mechanizm zapewnienia odporności deficytu oraz nieprzewidujące takiego mechanizmu. W zaleceniach tych zawarte są również główne początkowe warunki i podstawowe założenia zastosowane w ramach średniookresowych prognoz Komisji dotyczących długu publicznego. Trajektorię referencyjną obliczono na podstawie metodyki opisanej w wydanym przez Komisję monitorze stabilności długu z 2023 r. (https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/debt-sustainability-monitor-2023_en). Opiera się ona na prognozie Komisji Europejskiej z wiosny 2024 r. oraz wydłużeniu tej prognozy w średnim okresie do 2033 r., a długoterminowy wzrost PKB i koszty starzenia się społeczeństwa są zgodne ze wspólnym sprawozdaniem Komisji Europejskiej i Rady na temat starzenia się społeczeństwa z 2024 r. (https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/2024-ageing-report-economic-and-budgetary-projections-eu-member-states-2022-2070_en).

([6]) https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/national-medium-term-fiscal-structural-plans_pl#latvia.

([7]) Mechanizm zapewnienia odporności deficytu ustanowiony w art. 8 rozporządzenia (UE) 2024/1263 zakłada, że roczna poprawa strukturalnego wyniku pierwotnego wynosi 0,4 punku procentowego PKB (lub 0,25 punktu procentowego PKB w przypadku przedłużenia okresu dostosowawczego) do czasu osiągnięcia poziomu deficytu strukturalnego poniżej 1,5 % PKB.

(9) W czerwcu 2024 r. Rada Dyscypliny Budżetowej (niezależna instytucja fiskalna Łotwy) zatwierdziła prognozę makroekonomiczną stanowiącą podstawę średniookresowych ram budżetowych na lata 2024–2028, przyznając, że prognoza makroekonomiczna przedstawiona przez Ministerstwo Finansów jest zasadniczo ostrożna i odzwierciedla rzeczywisty rozwój sytuacji gospodarczej. W październiku Rada Dyscypliny Budżetowej wydała opinię w sprawie średniookresowych ram budżetowych na lata 2025–2028, budżetu na 2025 r. i średniookresowego planu budżetowo-strukturalnego. Rada stwierdziła, że chociaż na potrzeby sformułowania prognoz budżetowych na 2024 r. i przygotowania budżetu na 2025 r. wykorzystano aktualne krajowe dane budżetowe, ale prognoza makroekonomiczna zatwierdzona w czerwcu tego roku nie została zmieniona i w związku z tym nie uwzględniała wyniku rewizji głównej i najbardziej aktualnych tendencji gospodarczych. Jednocześnie Rada Dyscypliny Budżetowej przyznała, że trajektoria fiskalna średniookresowego planu budżetowo-strukturalnego spełnia warunki określone w rozporządzeniu (UE) 2024/1263 (informacje techniczne Komisji).

Inne powiązane procesy

(10) Dnia 15 października Łotwa złożyła projekt planu budżetowego na rok 2025. Komisja przyjęła opinię w sprawie tego projektu planu budżetowego w dniu 26 listopada 2024 r ([8]).

(11) W dniu 21 października 2024 r. Rada skierowała do Łotwy szereg zaleceń krajowych w ramach europejskiego semestru ([9]).

STRESZCZENIE PLANU I JEGO OCENA DOKONANA PRZEZ KOMISJĘ

(12) Zgodnie z art. 16 rozporządzenia (UE) 2024/1263 Komisja oceniła plan w następujący sposób:

Kontekst: sytuacja i perspektywy makroekonomiczne i budżetowe

(13) Działalność gospodarcza na Łotwie wzrosła w 2023 r. o 1,7 %, co spowodowane było inwestycjami i wydatkami publicznymi. Zgodnie z prognozą Komisji Europejskiej z jesieni 2024 r. oczekuje się, że w 2024 r. gospodarka znajdzie się w stagnacji za sprawą słabego spożycia prywatnego i niskich inwestycji, pomimo silnego spożycia sektora instytucji rządowych i samorządowych. W 2025 r. realny PKB ma wzrosnąć o 1 %, a w 2026 r. o 2,1 %, w związku ze spodziewanym ożywieniem spożycia prywatnego i inwestycji. Oczekuje się, że w 2026 r. wzrośnie również wywóz. Spodziewane jest, że w horyzoncie prognozy (tj. w latach 2024–2026) dynamika wzrostu potencjalnego PKB na Łotwie przyspieszy, po spadku w 2024 r., do 1,5 % w 2026 r. Stopa bezrobocia w 2023 r. wyniosła 6,6 %, a według prognoz Komisji w 2024 r. wyniesie ona 6,7 %, w 2025 r. – 6,7 %, a w 2026 r. – 6,5 %. Prognozuje się, że inflacja (deflator PKB) zmaleje z 9,1 % w 2023 r. do 1,2 % w 2024 r. i osiągnie 2,2 % w 2025 r. oraz 2,2 % w 2026 r.

(14) Jeżeli chodzi o rozwój sytuacji fiskalnej, w 2023 r. deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych w Łotwie wyniósł 2,4 % PKB. Zgodnie z prognozą Komisji Europejskiej z jesieni 2024 r. oczekuje się, że osiągnie ona 2,8 % PKB w 2024 r. i wzrośnie do poziomu 3,2 % PKB w 2025 r. oraz, przy założeniu kontynuacji dotychczasowej polityki, pozostanie na poziomie 3,2 % w 2026 r. Prognoza Komisji Europejskiej z jesieni 2024 r. uwzględnia projekt budżetu Łotwy na 2025 r., który w październiku został przedłożony przez rząd parlamentowi narodowemu. Dług sektora instytucji rządowych i samorządowych wynosił 45,0 % PKB na koniec 2023 r. Zgodnie z prognozą Komisji Europejskiej z jesieni 2024 r. oczekuje się, że na koniec 2024 r. wskaźnik zadłużenia wzrośnie do 48,1 % PKB. Prognozuje się jego dalszy wzrost do 50,3 % PKB na koniec 2025 r. i do 51,6 % na koniec 2026 r. W prognozie budżetowej Komisji nie uwzględnia się zobowiązań politycznych zawartych w planach średniookresowych jako takich, dopóki nie zostaną one poparte konkretnymi środkami z zakresu polityki, które zostaną zapowiedziane w wiarygodny sposób i wystarczająco szczegółowo określone.

Ścieżka wydatków netto i główne założenia makroekonomiczne przedstawione w planie

(15) Krajowy średniookresowy plan budżetowo-strukturalny Łotwy obejmuje lata 2025–2028 i przedstawia dostosowanie fiskalne rozłożone na okres czterech lat.

(16) Plan zawiera wszystkie informacje wymagane na mocy art. 13 rozporządzenia (UE) 2024/1263. Wbrew wytycznym dla państw członkowskich dotyczącym wymogów informacyjnych w odniesieniu do średniookresowych planów budżetowo-strukturalnych i rocznych sprawozdań z postępów opublikowanych w Dzienniku Urzędowym w dniu 21 czerwca 2024 r. plan nie zawiera tabel 7c i 7d. Tabele te nie są jednak niezbędne do oceny łotewskiego planu.

(17) W planie Łotwa zobowiązała się do realizacji ścieżki wydatków netto wskazanej w tabeli 2, odpowiadającej średniemu wzrostowi wydatków netto o 4,1 % w latach 2025–2028. Informacje techniczne (zakładające ścieżkę liniowego dostosowania) są spójne ze średnim wzrostem wydatków netto na poziomie 3,7 % w okresie dostosowawczym (2025–2028). Zgodnie z tymi informacjami ścieżka wydatków netto, do której zobowiązano się w planie, prowadzi do osiągnięcia strukturalnego wyniku pierwotnego na poziomie - 1,3 % PKB na koniec okresu dostosowawczego (2028 r.). Jest to wartość równa minimalnemu poziomowi strukturalnego wyniku pierwotnego

([8]) Opinia Komisji z dnia 21 października 2024 r. w sprawie projektu planu budżetowego Łotwy, 26.11.2024, C(2024)9060 final.
([9]) Zalecenie Rady z dnia 21 października 2024 r. w sprawie polityki gospodarczej, polityki budżetowej, polityki zatrudnienia i polityki strukturalnej Łotwy.

wynoszącemu - 1,3 % PKB w 2028 r., podanemu przez Komisję w informacjach technicznych w dniu 21 czerwca 2024 r ([10]). W planie zakłada się, że dynamika wzrostu potencjalnego PKB spadnie do 2,1 % w 2025 r. (z 2,2 % w 2024 r.), po czym spowolni do 0,9 % w 2028 r. Dodatkowo w planie przewidziano, że deflator PKB pozostanie na stałym poziomie 2,5 % w okresie dostosowawczym (2025–2028).

Tabela 2: Ścieżka wydatków netto i główne założenia przedstawione w planie Łotwy

	2024	2025	2026	2027	2028	Średnia w okresie obowiązywania planu w latach 2025–2028
Wzrost wydatków netto (roczny, %)	9,1	5,9	3,6	3,4	3,3	4,1
Wzrost wydatków netto (skumulowany, od roku bazowego 2023, %)	9,1	15,5	19,7	23,8	27,9	nie dotyczy
Wzrost potencjalnego PKB (%)	2,2	2,1	1,2	0,9	0,9	1,3
Inflacja (deflator PKB) (%)	2,4	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5

Źródło: średniookresowy plan budżetowo-strukturalny Łotwy i obliczenia Komisji.

Wpływ zawartych w planie zobowiązań dotyczących wydatków netto na dług sektora instytucji rządowych i samorządowych

(18) Jeżeli ścieżka wydatków netto, do której zobowiązano się w planie, i leżące u jej podstaw założenia się urzeczywistnią, dług sektora instytucji rządowych i samorządowych będzie stopniowo wzrastać, według planu, z 45,8 % PKB w 2024 r. do 50,8 % PKB na koniec okresu dostosowawczego (2028 r.), zgodnie z poniższą tabelą. Według planu oczekuje się, że po dostosowaniu, w perspektywie średnioterminowej (tj. do 2038 r.) wskaźnik zadłużenia będzie stopniowo wzrastał do 2038 r., osiągając poziom 59,9 % PKB.

Tabela 3: Zmiany długu oraz wyniku sektora instytucji rządowych i samorządowych przedstawione w planie Łotwy

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2038
Dług publiczny (% PKB)	43,6	45,8	47,5	48,5	49,7	50,8	59,9
Wynik sektora instytucji rządowych i samorządowych (% PKB)	- 2,2	- 2,6	- 2,9	- 2,9	- 2,9	- 2,9	- 2,9

Źródło: średniookresowy plan budżetowo-strukturalny Łotwy.

Tak więc, zgodnie z planem, dług sektora instytucji rządowych i samorządowych ma utrzymać się poniżej określonej w Traktacie wartości odniesienia wynoszącej 60 % PKB w średnim okresie. W związku z tym zgodnie z zawartymi w planie zobowiązaniami politycznymi i założeniami makroekonomicznych przedstawiona w tym planie ścieżka wydatków netto jest zbieżna z wymogiem dotyczącym długu określonym w art. 16 ust. 2 rozporządzenia (UE) 2024/1263.

Wpływ zawartych w planie zobowiązań dotyczących wydatków netto na wynik sektora instytucji rządowych i samorządowych

(19) Przy założeniu ścieżki wydatków netto zawartej w planie i przyjętych w nim założeniach przewiduje się, że deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych będzie pozostawać w okresie dostosowawczym na poziomie 2,9 % PKB w ujęciu rocznym. Tym samym, zgodnie z planem wynik sektora instytucji rządowych i samorządowych nie przekroczyłby na koniec okresu dostosowawczego (2028 r.) wartości odniesienia wynoszącej 3 % PKB. Ponadto, w ciągu dziesięciu lat następujących po okresie dostosowawczym (tj. do 2038 r.) deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych nie przekroczyłby 3 % PKB, tylko pozostawałby nieznacznie poniżej wartości odniesienia deficytu. W związku z tym, w oparciu o zawarte w planie zobowiązania polityczne oraz założenia makroekonomiczne, przedstawiona w planie ścieżka wydatków netto jest spójna z wymogiem dotyczącym deficytu, określonym w art. 16 ust. 2 rozporządzenia (UE) 2024/1263.

([10]) W scenariuszu bez mechanizmu zapewnienia odporności deficytu.

Założenia makroekonomiczne planu

(20) Plan opiera się na zestawie założeń, które różnią się od założeń Komisji przekazanych Łotwie w dniu 21 czerwca 2024 r. W szczególności w planie przyjęto inne założenia dotyczące sześciu zmiennych takich jak: punkt wyjścia (strukturalny wynik pierwotny), wzrost potencjalnego PKB, wzrost realnego PKB, nominalna implikowana stopa oprocentowania zadłużenia, wartość rezydualna zmiany długu i wzrost deflatora PKB. Te różnice wymagają uważnej oceny z myślą o zapewnieniu, by były one poparte solidnymi i opartymi na danych argumentami ekonomicznymi, zwłaszcza że przewidziany w planie średni wzrost wydatków netto jest wyższy, niż założono na podstawie informacji technicznych.

Poniżej wymieniono różnice mające największy wpływ na średni wzrost wydatków netto, a także ocenę każdej różnicy rozpatrywanej oddzielnie.

— W planie założono początkowe strukturalne pierwotne saldo budżetowe na poziomie - 0,8 % PKB w 2024 r., czyli o 0,6 pp. wyższe niż strukturalny wynik pierwotny sięgający - 1,4 % PKB zakładany w informacjach technicznych z 21 czerwca 2024 r. i o 0,7 pp. wyższe w porównaniu z prognozą Komisji Europejskiej z jesieni 2024 r. Przyczynia się to do tego, że średni wzrost wydatków netto w okresie dostosowawczym jest większy, niż wynika z założeń Komisji.

Lepsza sytuacja fiskalna w 2024 r. odzwierciedla zawarte w planie założenia dotyczące:

— niższego deficytu nominalnego. Założenia planu dotyczące zaktualizowanych wydatków budżetowych i wyższych dochodów niepodatkowych są zgodne z prognozą Komisji Europejskiej z jesieni 2024 r., natomiast założenia dotyczące dochodów podatkowych w 2024 r. wydają się optymistyczne;

— gorszej cyklicznej pozycji gospodarki. Przyjęte w planie założenie wyższego wzrostu potencjalnego PKB w 2024 r. nie jest spójne ze wspólnymi ramami analizy stabilności długu, natomiast korekta wzrostu realnego PKB w 2024 r. w dół oraz założenia dotyczące wzrostu produktu realnego i potencjalnego począwszy od 2025 r. są zbieżne;

— wyższych płatności z tytułu odsetek. Przyjęte w planie założenia dotyczące wyższej nominalnej implikowanej stopy procentowej opierają się na bardziej aktualnej ocenie przeprowadzonej przez organy krajowe i są spójne z prognozą Komisji Europejskiej z jesieni 2024 r.

Ogólnie rzecz biorąc, przyjęte w planie założenia dotyczące poprawy w punkcie wyjścia w 2024 r., które nie są należycie uzasadnione, są zrównoważone założeniami zbieżnymi ze wspólnymi ramami analizy stabilności długu stosowanymi od 2025 r. Pozostałe różnice nie mają znaczącego wpływu na średni wzrost wydatków netto w porównaniu z założeniami Komisji. Oznacza to, że różnica między ścieżką wydatków netto określoną w planie a informacjami technicznymi wynika z różnic w założeniach, które ogólnie można zaakceptować. Zgodnie z tą oceną plan spełnia wymóg określony w art. 13 lit. b) rozporządzenia (UE) 2024/1263. Komisja uwzględni powyższą ocenę założeń planu w przyszłych ocenach zgodności ze ścieżką wydatków netto.

Strategia fiskalna w planie

(21) Zgodnie z przyjętą w planie orientacyjną strategią fiskalną zobowiązania dotyczące wydatków netto zostaną wypełnione zarówno przez działania po stronie wydatków, jak i przez działania dyskrecjonalne po stronie dochodów. Działania dyskrecjonalne po stronie dochodów obejmują korekty opodatkowania pracy od 2025 r., w szczególności podwyższenie stawek podatku dochodowego od osób fizycznych oraz zwiększenie wysokości dochodu niepodlegającego opodatkowaniu i horyzontalne stosowanie tego dochodu. Ponieważ te działania po stronie dochodów mają negatywny wpływ na budżet, rząd zaproponował: podatek od nieoczekiwanych zysków banków od 2025 r.; przesunięcie 1 punktu procentowego składek emerytalnych pobieranych od dochodów z pracy z kapitałowego systemu emerytalnego do państwowego systemu emerytalnego; a także inne środki wyrównawcze, w tym podwyższenie stawek akcyzy dla różnych grup produktów oraz podniesienie stawek podatku od samochodów prywatnych i służbowych. Po stronie wydatków działania dyskrecjonalne zwiększające wydatki mają na celu przede wszystkim wzmocnienie bezpieczeństwa wewnętrznego i zewnętrznego, w tym zdolności służb bezpieczeństwa wewnętrznego (w tym poprzez podwyższenie wynagrodzeń), zapewnienie cyberbezpieczeństwa, zakup amunicji i sprzętu indywidualnego, a także wsparcie wojskowe dla Ukrainy i wsparcie dla ukraińskiej ludności cywilnej na Łotwie. Działania zmniejszające wydatki obejmują ograniczenie wzrostu wynagrodzeń w sektorze publicznym, zmniejszenie wydatków na towary i usługi we wszystkich ministerstwach sektorowych, rewizję wydatków gmin na wynagrodzenia i inwestycje, a także rewizję wydatków na przedsiębiorstwa wchodzących w skład sektora instytucji rządowych i samorządowych. Specyfikacja środków z zakresu polityki, które mają zostać przyjęte, powinna zostać potwierdzona lub skorygowana i określona ilościowo w budżetach rocznych. Utrzymują się pewne czynniki ryzyka związane z wdrożeniem przewidzianej w planie orientacyjnej strategii fiskalnej. Wynikają one z niższego niż oczekiwano wpływu niektórych działań dyskrecjonalnych po stronie dochodów na budżet, a także z rosnących potrzeb w zakresie wydatków na obronność, z których wszystkie mogą wymagać dalszych

działań dyskrecjonalnych po stronie dochodów lub ograniczenia wydatków. W projekcie planu budżetowego na 2025 r. określono środki z zakresu polityki, za pomocą których osiągnięte zostanie zobowiązanie dotyczące wydatków netto ([11]).

Opisane w planie zamiary dotyczące reform i inwestycji odpowiadających na główne wyzwania wymienione w ramach europejskiego semestru i służących realizacji wspólnych priorytetów Unii

(22) W planie opisano zamiary polityczne dotyczące reform i inwestycji odpowiadających na główne wyzwania wymienione w ramach europejskiego semestru, a w szczególności w zaleceniach dla poszczególnych krajów, a także reform i inwestycji mających na celu realizację wspólnych priorytetów UE. Plan przewiduje ponad 130 refom i inwestycji służących realizacji wspólnych priorytetów UE, z których ponad 40 jest wspieranych finansowo z Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (RRF), a ponad 50 – z funduszy polityki spójności.

(23) W kwestii wspólnego priorytetu dotyczącego sprawiedliwej zielonej i cyfrowej transformacji, łącznie z celami dotyczącymi klimatu, określonymi w rozporządzeniu (UE) 2021/1119, plan obejmuje obszerny wykaz środków pogrupowanych według takich kierunków polityki jak przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, edukacja i umiejętności, wspieranie inwestycji, zrównoważony transport i infrastruktura cyfrowa. Przewidziane w planie reformy i inwestycje mają na celu uwzględnienie zaleceń krajowych dotyczących przejścia na gospodarkę o obiegu zamkniętym i zrównoważonego zarządzania zasobami wydanych w 2024 r., zaleceń dotyczących zrównoważonego transportu wydanych w 2020 i 2019 r., zaleceń dotyczących inwestycji w umiejętności ekologiczne i cyfrowe wydanych w 2024 i 2023 r., zaleceń dotyczących usług cyfrowych i infrastruktury cyfrowej, w tym na poziomie regionalnym, wydanych w latach 2022, 2020 i 2019, a także zaleceń dotyczących skoncentrowania polityki gospodarczej związanej z inwestycjami na badaniach naukowych i innowacjach w celu wsparcia zielonej i cyfrowej transformacji, wydanych w latach 2023, 2022, 2020 i 2019. Środki wspierające realizację priorytetu dotyczącego zielonej transformacji poprzez tworzenie sprzyjających warunków dla inwestycji, poprawę efektywności energetycznej i zwiększanie udziału odnawialnych źródeł energii w końcowym zużyciu energii uwzględniono w krajowym planie w dziedzinie energii i klimatu.

(24) W kwestii wspólnego priorytetu dotyczącego odporności społecznej i gospodarczej, w tym Europejskiego filaru praw socjalnych, plan obejmuje obszerny wykaz środków pogrupowanych według szeregu obszarów polityki, takich jak ochrona socjalna i bezpieczeństwo, opieka zdrowotna, edukacja i umiejętności, polityka zatrudnienia, wspieranie inwestycji i dostępność nieruchomości mieszkaniowych. Przewidziane w planie reformy i inwestycje mają na celu uwzględnienie zaleceń krajowych wydanych w latach 2024, 2023, 2022, 2020 i 2019, które dotyczyły poprawy w zakresie adekwatności ochrony socjalnej, w tym w odniesieniu do emerytur, dostępności, odporności, przystępności cenowej i jakości opieki zdrowotnej, jakości kształcenia, w szczególności kształcenia i szkolenia zawodowego, w celu zapewnienia umiejętności potrzebnych na rynku pracy; zaleceń wydanych w latach 2024, 2019, 2020 dotyczących zwiększenia uczestnictwa w rynku pracy; zaleceń wydanych w latach 2024, 2023, 2022, 2020, 2019 dotyczących wspierania inwestycji na rzecz innowacji i dostępu do finansowania, a także zalecenia wydanego w 2019 r. dotyczącego zwiększenia dostępności mieszkań przystępnych cenowo oraz mieszkań socjalnych.

(25) W kwestii wspólnego priorytetu dotyczącego bezpieczeństwa energetycznego plan obejmuje zbiór środków mających na celu zmniejszenie zależności kraju od paliw kopalnych, wspieranie efektywności energetycznej, wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych, a przede wszystkim dokończenie synchronizacji krajowego systemu elektroenergetycznego z europejską siecią kontynentalną z wykorzystaniem wsparcia z instrumentu „Łącząc Europę" na rzecz energii oraz z RRF. Środki te wpisują się w kierunek polityki w zakresie energii i efektywności energetycznej. Ponadto w planie przewidziano reformy i inwestycje mające na celu uwzględnienie zaleceń krajowych dotyczących zmniejszenia zależności od paliw kopalnych i przyspieszenia rozpowszechnienia odnawialnych źródeł energii wydanych w latach 2024, 2023, 2022, 2020, zaleceń dotyczących wzmocnienia infrastruktury energetycznej i sieci energetycznych wydanych w latach 2022 i 2019, zaleceń dotyczących poprawy efektywności energetycznej wydanych w latach 2023, 2022 i 2019 oraz zaleceń dotyczących zwiększenia bezpieczeństwa dostaw i dalszej synchronizacji z unijną siecią elektroenergetyczną wydanych w latach 2023 i 2022.

(26) W kwestii wspólnego priorytetu dotyczącego zdolności obronnych w planie określono zamiar opracowania zbioru środków związanych z krajowymi siłami zbrojnymi, którego nadrzędnym celem jest przeciwdziałanie zagrożeniom dla kraju oraz zapewnienie ochrony ludności cywilnej.

(27) Oprócz tego plan obejmuje inne środki z zakresu polityki wykraczające poza wspólne priorytety UE. Środki w ramach polityki podatkowej mają na celu uwzględnienie zaleceń krajowych dotyczących rozszerzenia opodatkowania wydanych w latach 2024, 2023, 2022 i 2019 poprzez zmniejszenie obciążeń podatkowych dotyczących osób o niskich i średnich dochodach, a także poprawę ściągalności podatków i przestrzegania przepisów podatkowych. W ramach polityki w zakresie efektywności sektora publicznego plan przewiduje środki mające na celu uwzględnienie zalecenia krajowego dotyczącego zwiększenia rozliczalności i efektywności sektora publicznego wydanego w 2019 r., na przykład reformy mające na celu poprawę zarządzania przedsiębiorstwami państwowymi i komunalnymi, zapobieganie konfliktom interesów, które uwzględniono w planie odbudowy i zwiększania odporności (RRP). W celu uwzględnienia zalecenia krajowego dotyczącego poprawy otoczenia

([11]) Zob. opinia Komisji w sprawie projektu planu budżetowego Łotwy, 26.11.2024, C(2024)9060 final.

działalności gospodarczej wydanego w 2024 r. w planie przewidziano reformy mające na celu identyfikację i usunięcie barier biurokratycznych, zmniejszenie obciążeń administracyjnych działalności deweloperskiej, nadzór rynku w sektorze bankowym oraz, przy wsparciu z RRP, modernizację rejestru przedsiębiorstw.

(28) Plan zawiera informacje na temat spójności, a w stosownych przypadkach także komplementarności z funduszami w ramach polityki spójności oraz RRP Łotwy. Plan zawiera stosowne odniesienia do działań uwzględnionych w RRP i programie polityki spójności, a także odniesienia do poszczególnych źródeł finansowania. Plan zawiera również odniesienia do rozgraniczania pomiędzy poszczególnymi źródłami finansowania i wzajemnego uzupełniania się tych źródeł.

(29) W planie omówiono potrzeby Łotwy w zakresie inwestycji publicznych związanych ze wspólnymi priorytetami UE. Łączne potrzeby inwestycyjne odpowiadają około 15,5 mld EUR i obejmują lata 2025–2028. Przykłady określonych przez Łotwę potrzeb inwestycyjnych związanych ze wsparciem sprawiedliwej zielonej i cyfrowej transformacji, zgodnie z celami dotyczącymi klimatu określonymi w rozporządzeniu (UE) 2021/1119, obejmują cyfryzację i modernizację portów w Rydze i Lipawie, zrównoważony transport, efektywność energetyczną budynków, produkcję energii elektrycznej i ciepła, cyfryzację administracji publicznej, gospodarkę wodno-ściekową oraz odtwarzanie zdegradowanych ekosystemów na obszarach zarówno lądowych, jak i morskich, przy czym łączna wartość potrzeb inwestycyjnych sięga 6,6 mld EUR. W kwestii wspólnego priorytetu dotyczącego odporności społecznej i gospodarczej, w tym Europejskiego filaru praw socjalnych, Łotwa określiła potrzeby inwestycyjne o wartości sięgającej 3,9 mld EUR, dotyczące na przykład wielkoskalowego multimodalnego parku przemysłowego i logistycznego w porcie w Rydze połączonego linią kolejową Rail Baltica, inwestycji w drogi, wsparcia szkolnictwa wyższego, innowacji, badań naukowych i rozwoju umiejętności, a także zwiększenia adekwatności ochrony socjalnej. W kwestii wspólnego priorytetu dotyczącego bezpieczeństwa energetycznego w planie Łotwy określono potrzeby inwestycyjne o wartości sięgającej 2,9 mld EUR, obejmujące na przykład utworzenie terminalu obsługującego morską farmę wiatrową w porcie w Windawie, inwestycje w portach w Lipawie, Salacgrīva i Roja, synchronizację sieci z siecią elektroenergetyczną Europy kontynentalnej, modernizację podziemnego magazynu gazu w Inčukalns oraz inwestycje w rozwiązania służące do magazynowania w elektrowniach o dużej mocy. W celu zwiększenia zdolności obronnych w planie Łotwy określono potrzeby inwestycyjne o wartości sięgającej 2,2 mld EUR, na przykład dotyczące remontu i budowy schronów, budowy nowych ośrodków zarządzania klęskami żywiołowymi i rozwoju infrastruktury w celu zwiększenia zdolności reagowania służb odpowiedzialnych za sprawy wewnętrzne, zwiększenia bezpieczeństwa morskiego i zdolności obronnych w portach w Rydze, Lipawie i Windawie, a także zbioru środków, które mają zostać wdrożone przez krajowe siły zbrojne.

Wnioski z oceny Komisji

(30) Ogółem Komisja jest zdania, że plan Łotwy spełnia wymogi określone w rozporządzeniu (UE) 2024/1263.

OGÓLNE WNIOSKI RADY

(31) Rada z zadowoleniem odnotowuje średniookresowy plan budżetowo-strukturalny Łotwy i uważa, że jego pełna realizacja doprowadziłaby do zapewnienia zdrowych finansów publicznych i wspierania stabilności długu publicznego, a także zrównoważonego i inkluzywnego wzrostu.

(32) Rada przyjmuje do wiadomości dokonaną przez Komisję ocenę planu. Rada zwraca się jednak do Komisji, by oceny przyszłych planów przedstawiała w odrębnych dokumentach zamiast w zaleceniach Komisji dotyczących zaleceń Rady.

(33) Rada przyjmuje do wiadomości ocenę Komisji dotyczącą ścieżki wydatków netto i głównych założeń makroekonomicznych przedstawionych w planie, w tym w związku z uprzednimi zaleceniami Komisji, a także wpływu przewidzianej w planie ścieżki wydatków netto na deficyt budżetowy i dług publiczny. Rada przyjmuje do wiadomości ocenę Komisji, zgodnie z którą założenia makroekonomiczne i budżetowe – choć w niektórych przypadkach różnią się od założeń Komisji, m.in. dlatego, że uwzględniają zaktualizowane dane makroekonomiczne i budżetowe – są ogólnie należycie uzasadnione i poparte solidnymi argumentami ekonomicznymi. Rada przyjmuje do wiadomości zawartą w planie ogólną strategię fiskalną oraz zagrożenia dla przedstawionej prognozy, które mogą wpłynąć na urzeczywistnienie scenariusza makroekonomicznego i założeń leżących u jego podstaw oraz na realizację ścieżki wydatków netto. W szczególności Rada z zadowoleniem przyjmuje także fakt, że przed przedłożeniem planu przeprowadzono dyskusję z zainteresowanymi podmiotami na szczeblu krajowym. Rada odnotowuje również, że zagrożenia geopolityczne mogą wywierać presję na wydatki obronne.

(34) Rada oczekuje, że Łotwa będzie gotowa dostosowywać swoją strategię fiskalną stosownie do potrzeb, tak by zapewnić realizację ścieżki wydatków netto. Rada postanawia ściśle monitorować rozwój sytuacji gospodarczej i budżetowej, w tym zmiany leżące u podstaw scenariusza przedstawionego w planie.

(35) Rada uważa, że uzasadnione jest przeprowadzenie – odpowiednio wcześnie przed kolejną rundą nadzoru budżetowego – dalszych dyskusji w celu wypracowania wspólnego zrozumienia konsekwencji, jakie dla rocznego nadzoru mają skumulowane stopy wzrostu wydatków netto.

(36) Rada przyjmuje do wiadomości przedstawiony przez Komisję opis potrzeb i planów w zakresie reform i inwestycji odpowiadających na główne wyzwania wymienione w ramach europejskiego semestru; podkreśla też, jak ważne jest, by takie reformy i inwestycje zostały zrealizowane. Na podstawie sprawozdań przedłożonych przez Komisję Rada oceni te reformy i inwestycje oraz będzie monitorować ich realizację w ramach europejskiego semestru.

(37) Rada oczekuje na sporządzane przez Łotwę roczne sprawozdania z postępów, które to sprawozdania powinny zawierać w szczególności informacje na temat postępów w realizacji ustalonej przez Radę ścieżki wydatków netto oraz w realizacji szerzej zakrojonych reform i inwestycji w kontekście europejskiego semestru.

(38) Zgodnie z art. 17 rozporządzenia (UE) 2024/1263 Rada powinna zalecić Łotwie przyjęcie ścieżki wydatków netto przedstawionej w planie.

NINIEJSZYM ZALECA ŁOTWIE:

1. Zapewnienie, aby wzrost wydatków netto nie przekraczał maksymalnych wartości określonych w załączniku I do niniejszego zalecenia.

Sporządzono w Brukseli dnia 21 stycznia 2025 r.

W imieniu Rady

Przewodniczący

A. DOMAŃSKI

ZAŁĄCZNIK I

Maksymalne stopy wzrostu wydatków netto
(roczne i skumulowane stopy wzrostu)

Łotwa

Rok		2025	2026	2027	2028
Stopy wzrostu (%)	Roczne	5,9	3,6	3,4	3,3
	Skumulowane (*)	15,5	19,7	23,8	27,9

(*) Skumulowane stopy wzrostu oblicza się poprzez odniesienie do roku bazowego 2023. Skumulowane stopy wzrostu wykorzystuje się w ramach rocznego monitorowania zgodności ex post w rachunku kontrolnym.